

OBSAH

1. Ekonomie jako společenská věda
2. Vznik a vývoj ekonomie
3. Základní ekonomické systémy
4. Historický vývoj ekonomických teorií
5. Zákon vzácnosti a zákon ekonomie času
6. Teorie potřeb
7. Základní ekonomické pojmy
 - 7.1 Hospodářský proces
 - 7.2 Trh a jeho zákony

1 EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

Ekonomie – zabývá se společenskou realitou zvanou ekonomika.

- Ekonomie – ekonomická teorie.
- Ekonomika – ekonomická praxe.

EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

Ekonomie – věda, která studuje způsob, jakým lidé používají vzácné zdroje poskytnuté přírodou a předcházejícími generacemi, k produkci výrobků a služeb a jak tyto produkty rozdělují mezi současnou a budoucí spotřebu mezi jednotlivce a spotřebitelské skupiny.

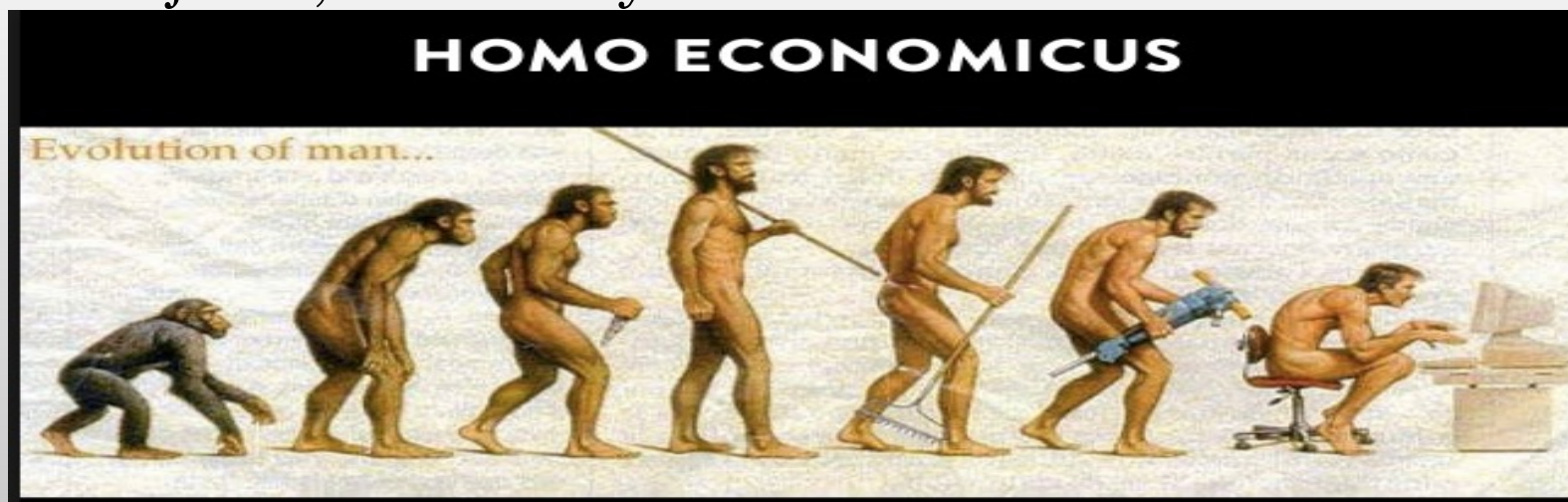
EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

- Ekonomie je studiem všech činností, které umožňují výrobu a směnu.
- Ekonomie analyzuje změny v ekonomice a navrhuje hospodářskou politiku, která má zlepšit chod ekonomiky.
- Ekonomie je věda, která studuje jak si lidé vybírají, aby využili své zdroje k uspokojení potřeb.

EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

- Ekonomie je studium obchodu mezi národy.
- Ekonomie studuje výrobní vztahy, rozdělování, směnu a spotřebu statků.
- Ekonomie se snaží pochopit chování ekonom. subjektů, zkoumá výrobní činnosti.

EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

Dělení ekonomie:

- *Mikroekonomie* – studuje chování jednotlivých ekonomických jednotek, z nichž se skládá národní hospodářství. Např.: chování firem, domácností, bank.
- *Makroekonomie* – studuje ekonomii jako celek. Např.: celková produkce v dané zemi, celková zaměstnanost, státní rozpočet, množství peněz v oběhu apod.

EKONOMIE JAKO SPOLEČENSKÁ VĚDA

- Pozitivní – popisuje ekonom. jevy, vychází ze skutečnosti.
- Normativní – zhodnocuje současný stav a navrhuje lepší řešení.

2 VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

Název ekonomie – antické Řecko (oikos – dům, nomos – zákon).

Řecko/Řím: zásady, pravidla správného hospodaření v domácnosti – jak zacházet s otroky.

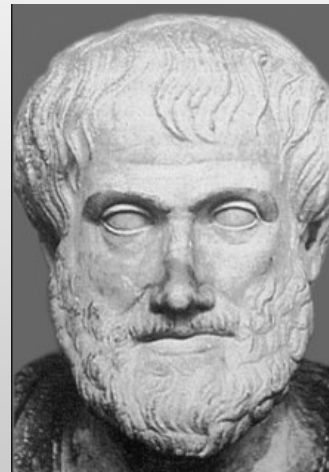
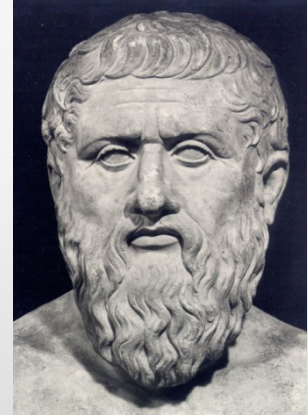
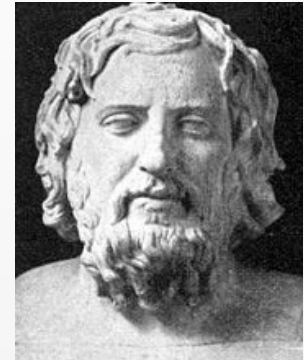
Ekonomie – samostatná vědní disciplína vznikla v 18. století.

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

Dílčí pohledy na některé hospodářské jevy:

- [Xenofón](#) (430-335 př.n.l.)
- [Platón](#) (427-347 př.n.l.)
- [Aristoteles](#) (348-322 př.n.l.)

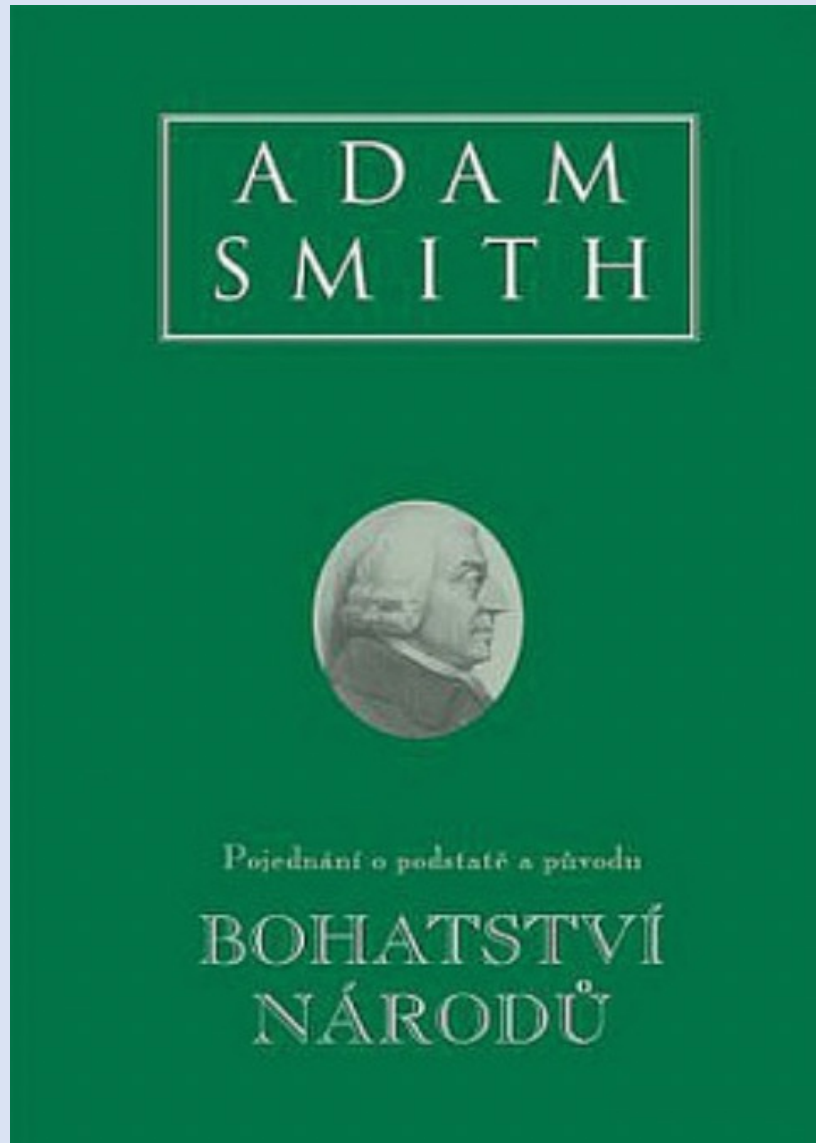

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

- 14. – 16. století merkantilismus: bohatství s penězi (drahé kovy), růst společenského bohatství spatřovali v oblasti obchodu, zejména zahraniční.
- Fyziokratismus: zdroj bohatství v zemědělství.
- 18. – 19. století: Adam Smith (1723 – 1790) – „*Pojednání o podstatě a původu bohatství národů*“.

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

Světové bohatství je rozděleno nerovnoměrně

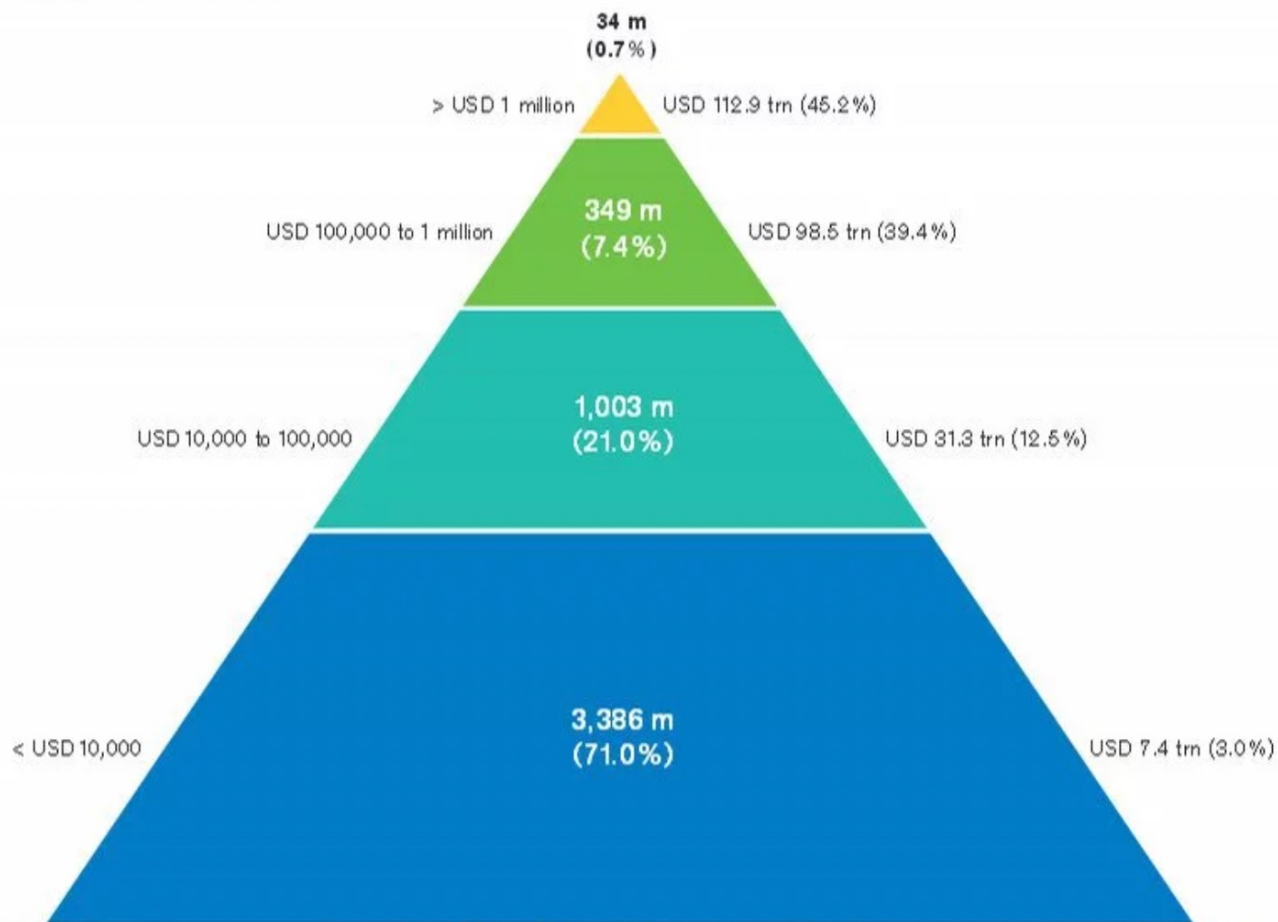
region	podíl na světové populaci	podíl na světovém bohatství
Afrika	12 %	2 %
Indie	17 %	2 %
Latinská Amerika	8 %	4 %
Čína	21 %	8 %
Asie a Tichomoří	24 %	19 %
Evropa	13 %	32 %
Severní Amerika	6 %	35 %

Zdroj: [studie Credit Suisse](#)

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

Pyramida světového bohatství

Majetkové rozpětí

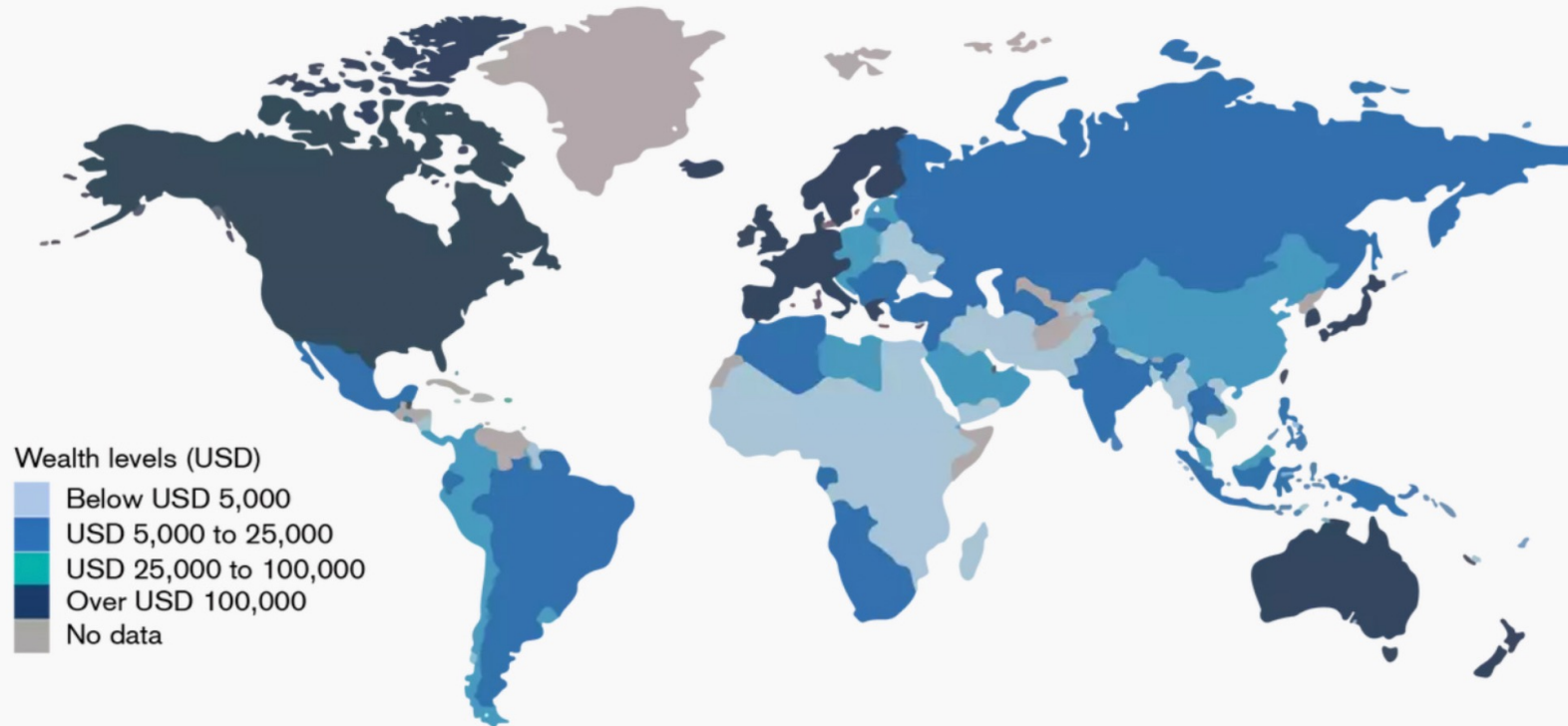
Počet dospělých (procento světové populace)

Celkové jmění (procento svět. bohatství)

Source: James Davies, Rodrigo Lluberas and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2015

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

World Wealth Map 2018

Source: James Davies, Rodrigo Lluberas and Anthony Shorrocks, Credit Suisse Global Wealth Databook 2018

VZNIK A VÝVOJ EKONOMIE

- [David Ricard](#) (1772 – 1823)
- [Karl Marx](#) (1818 – 1883)
- [John Maynard Keynes](#) (1883 – 1946)

- [Karel Engliš](#) (1880 – 1961): rektor Masarykovy univerzity, rektor Univerzity Karlovy, ministr financí, guvernér Národní banky československé.

3 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

K přežití a dalšímu rozvoji lidé potřebovali a potřebují nalézt systém, který umožňuje spojovat jejich síly a efektivně využívat dostupné zdroje.

- Zvykový systém.
- Příkazový systém.
- Tržní systém.

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

Při rozlišování těchto systémů si budeme odpovídat na tři základní otázky:

- **Co** a kolik se má ve společnosti vyrábět.
- **Jak** vyrábět, jakou technologií a s jakými VF.
- **Jak** se rozdělí to, co bylo vyrobeno.

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

Zvykový systém – historicky nejstarší, založen na kmenových vztazích a dělbě práce uvnitř uzavřené skupiny (tlupa, kmen), náčelníci o všem rozhodovali, produkovali jen tolik, aby přežili; v některých státech stále funguje.

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

Příkazový systém – založený na moci úzké skupiny lidí ve společnosti, která subjektivně rozhoduje o tom, co a jak se bude vyrábět a jak se to bude rozdělovat, vše je podle centrálního plánu.

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

Tržní systém – ekonomie je řízena trhem, nabídkou a poptávkou, stát nezasahuje, tento systém je výjimkou. Výrobci a spotřebitelé jsou propojeni výhradně trhem a tržními zákony jsou řešeny všechny tři základní otázky.

ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ SYSTÉMY

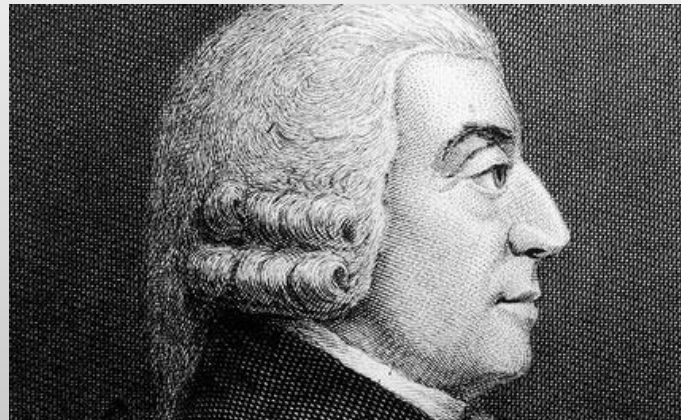
Smíšený systém – předpokládá fungování tržního systému, který je doplněn o působení nástrojů hospodářské politiky státu, stát zasahuje je-li trh v nesnázích.

4 HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMICKÝCH TEORIÍ

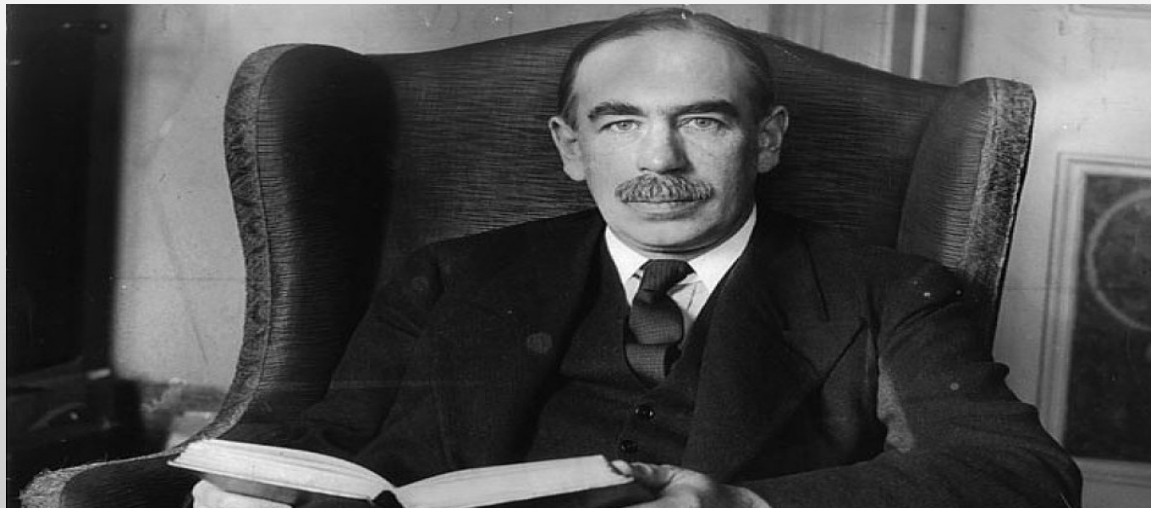
Názory na zásahy státu do ekonomie:

Liberalismus – A. Smith zavrhoval zásahy státu do ekonomie. Tvrdil že trh je dokonalý a vyřeší si své problémy. NEVIDITELNÁ RUKA TRHU – když je trh v nerovnováze, pak ho vrátí zpátky do rovnováhy.

HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMICKÝCH TEORIÍ

Keynesiánství – J.M.Keynes hlásá zásahy státu do ekonomie, říkal že existují tržní selhání a proto ji musí stát pomoci. Hlásal fiskální politiku.

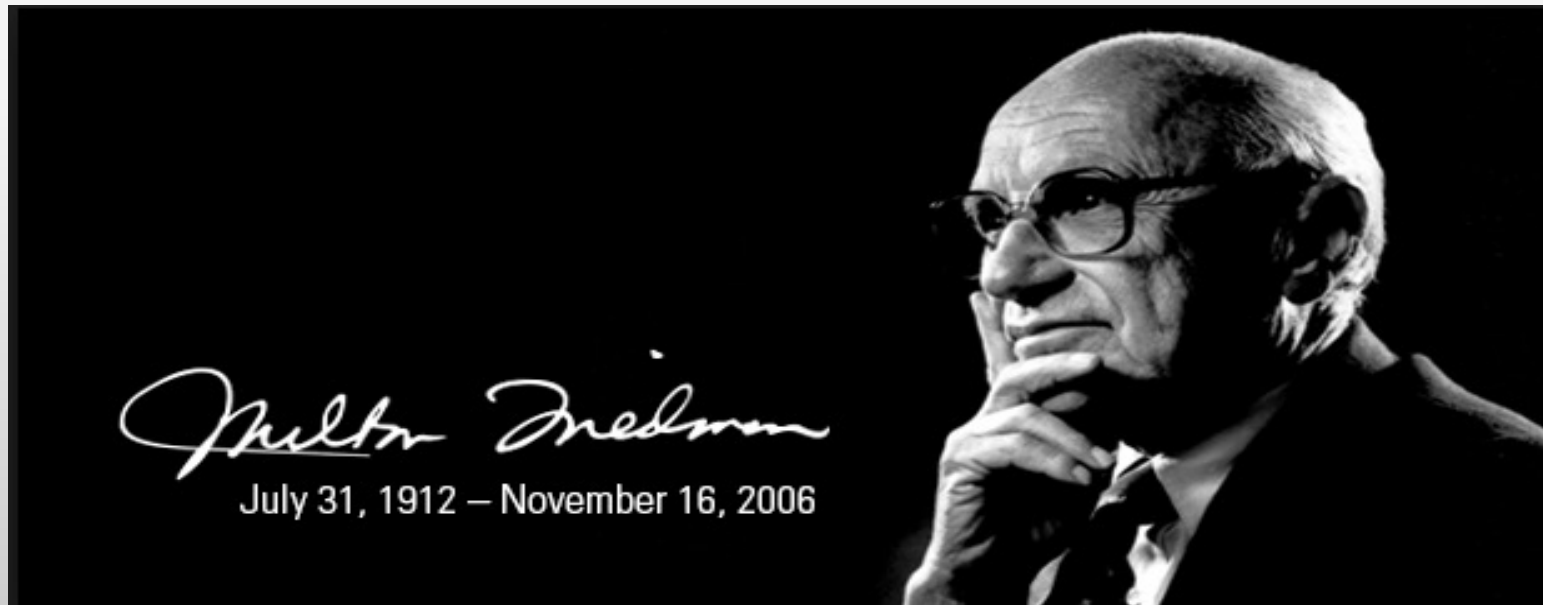
HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMICKÝCH TEORIÍ

Neoliberalismus – kompromis mezi Keynesiánství a Neoliberalismus. Hlásá, že trh je efektivní a v případě selhání zasahuje stát – vytvořil právní rámec pro ekonomii.

HISTORICKÝ VÝVOJ EKONOMICKÝCH TEORIÍ

Monetarismus – klade důraz na samoregulační
funkce peněz v ekonomice. Milton Friedman.

5 ZÁKON VZÁCNOSTI A ZÁKON EKONOMIE ČASU

To, co nemůžeme mít kdykoliv v jakémkoliv množství, je pro nás vzácné, nedostatkové.

S růstem počtu obyvatel a postupným prodlužováním délky jejich života se časová kapacita lidstva zvětšuje, ale pořád je základním limitujícím faktorem – dobývání přírodního bohatství, následné zpracování.

ZÁKON VZÁCNOSTI A ZÁKON EKONOMIE ČASU

Zákon vzácnosti – co nemůžeme mít kdykoliv v jakémkoliv množství, je vzácné.

Zákon ekonomického času říká, že lidé musí šetřit svůj čas – snažit se v kratším čase dosáhnout stejné produkce nebo ve stejném čase dosáhnout vyšší produkce (zvyšování produktivity práce).

6 TEORIE POTŘEB

Potřeba – pocíťovaný nedostatek.

Každý z nás si představuje využití svého času jinak
– každý z nás má jiné potřeby (**nekonečné**).

TEORIE POTŘEB

- *Potřeby hmotné* – potřeba jíst, bydlet, oblékat se atd.
- *Potřeby nehmotné* – potřeba přátelství, svobody, kulturního zážitku atd.

„Možné dělení potřeb: zbytné a nezbytné.“

TEORIE POTŘEB

Maslowova pyramida lidských potřeb

TEORIE POTŘEB

Teorie potřeb pomáhá vysvětlit motivaci a hnací motor lidského jednání a chování.

Potřeby uspokojujeme pomocí statků a služeb.

TEORIE POTŘEB

Statky dělíme:

- *Hmotné* – jídlo, byt, oblečení atd.
- *Nehmotné* – vlastnosti, dovednosti, znalosti nebo duševní vývoj člověka.

Nebo na:

- *Volné* – vzduch, sluneční svit, déšť, zpěv ptáků atd.
- *Ekonomické* – nejsou k dispozici volně v přírodě, musíme k získání vynaložit určité úsilí (spotřební, kapitálové, veřejné statky).

Veřejné statky = „jakoby zdarma“.

TEORIE POTŘEB

Služby (cizí činnosti) dělíme:

- *Služby věcné* – oprava obuvi, vymalování bytu apod.
- *Služby osobní* – působí na konkrétní osobu – léčení pacienta lékařem, úprava účesu kadeřníkem apod.

7 ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ POJMY

7.1 Hospodářský proces

7.2 Trh a jeho zákony

7.1 HOSPODÁŘSKÝ PROCES

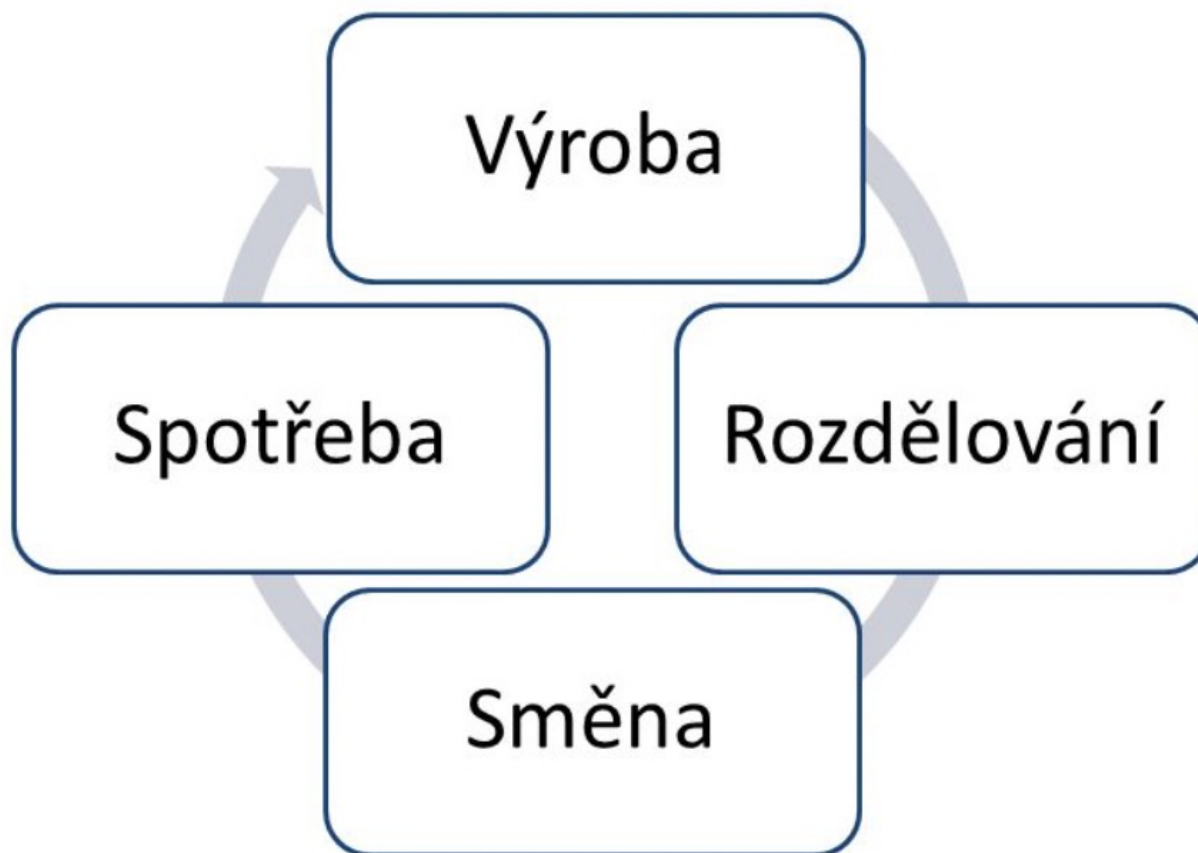
Hospodářský proces: Vyrobit – rozdělování
a přerozdělování ve společnosti – směna –
spotřeba (uspokojování potřeb).

Hospodářský proces dělíme:

- Výroba.
- Rozdělování a přerozdělování.
- Směna.
- Spotřeba .

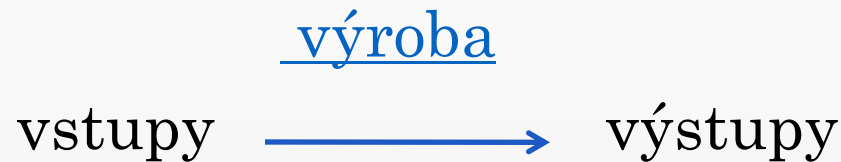

HOSPODÁŘSKÝ PROCES

VÝROBA

Výroba = přeměna VF v ekonomické statky.

Druhy VF:

- Půda.
- Práce.
- Kapitál.
- Technologie.
- Přírodní zdroje.

PŮDA

- jako jediný VF je produktem přírody,
- pokud se na ni něco pěstuje, je to VF; stavební parcela je kapitál,
- je důležitá kvalita (úrodnost, bonita půdy) a kvantita (rozloha v m²),
- je nezaměnitelná,
- cena půdy za to, že ji pronajímáme je pozemková renta.

PRÁCE

- nositelem práce je člověk,
- přetváří ostatní VF v ekonom. statky,
- rozhoduje kvantita (počet odpracovaných hodin)
a kvalita (schopnosti, dovednosti, talent,
kvalifikace),
- cenou práce je mzda,
- značka je L.

PRÁCE

- Mzda nominální – mzda, kterou si pracovník vydělá jako zaměstnanec, když vynaložil pracovní sílu.
- Mzda reálná – mzda vyjadřující, co si za utržené peníze je pracovník schopen koupit. Je to tedy porovnání k cenové hladině zboží a služeb a má eliminovat vliv znehodnocování peněz (inflace).

PRÁCE

Složky mzdy:

- Pevná složka – paušální velikost mzdy.
- Pohyblivá složka – jsou příplatky, osobní ohodnocení, prémie a odměny. Příplatky jsou povinné. Jedná se o práci přesčas, ve svátek, v noci, v sobotu a neděli a za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Osobní ohodnocení vyjadřuje trvalejší kvalitu práce určitého zaměstnance a lze jej odebrat pouze při zhoršení kvality práce zaměstnance. Prémie jsou stanoveny v procentech a slouží ke zvýšení motivace. Odměny se vyplácejí jednorázově.

PRÁCE

Druhy mezd:

- Časová mzda – mzdová forma, při níž je výdělek pracovníka závislý na množství odpracovaného času,
 - časová mzda prostá,
 - časová mzda diferencovaná.
- Úkolová mzda – mzdová forma, kdy je výdělek závislý na počtu jednotek vykonané práce.
- Podílová mzda – mzdová forma, která se uplatňuje v obchodních činnostech a některých službách. Podílová mzda je zcela nebo zčásti závislá na prodaném množství.
- Kombinovaná mzda – kombinuje více druhů mezd.

KAPITÁL

- výsledek předchozí výroby, který dále používáme pro výrobu,
- dělení:
 - fixní (haly), oběžný (zásoby), finanční (peníze, CP),
 - hmotný a nehmotný,
 - lidský.
- cena kapitálu je úrok,
- značka K.

TECHNOLOGIE

- zvláštní forma K, která má podobnou myšlenku,
- umocňuje výsledek práce a kapitálu,
- pokud k L a K přidáme technologii, znásobí se jeho cena,
- cena technologie je cena.

PŘÍRODNÍ ZDROJE

- produkt přírody,
- vyčerpateľné – omezené množství – uhlí, ropa,
- nevyčerpateľné – obnovitelné (stromy, zvířata),
neobnovitelné (sluneční záření, ropa),
- cenou přírodních zdrojů je cena.

ZÁKON KLESAJÍCÍCH VÝNOSŮ

- platí, pokud zvyšujeme množství pouze jednoho VF a ostatní se nemění,
- při dodatečné jednotce VF roste produkt stále pomaleji,
- platí až od určitého bodu – až se vyčerpají ostatní VF,
- v praxi se mění množství více VF a vznikají

Výnosy z rozsahu:

- rostoucí – když přidám 10 % VF, Q vzroste o 30 %,
- konstantní,
- klesající.

ZÁKON KLESAJÍCÍCH VÝNOSŮ

Zákon klesajících výnosů.

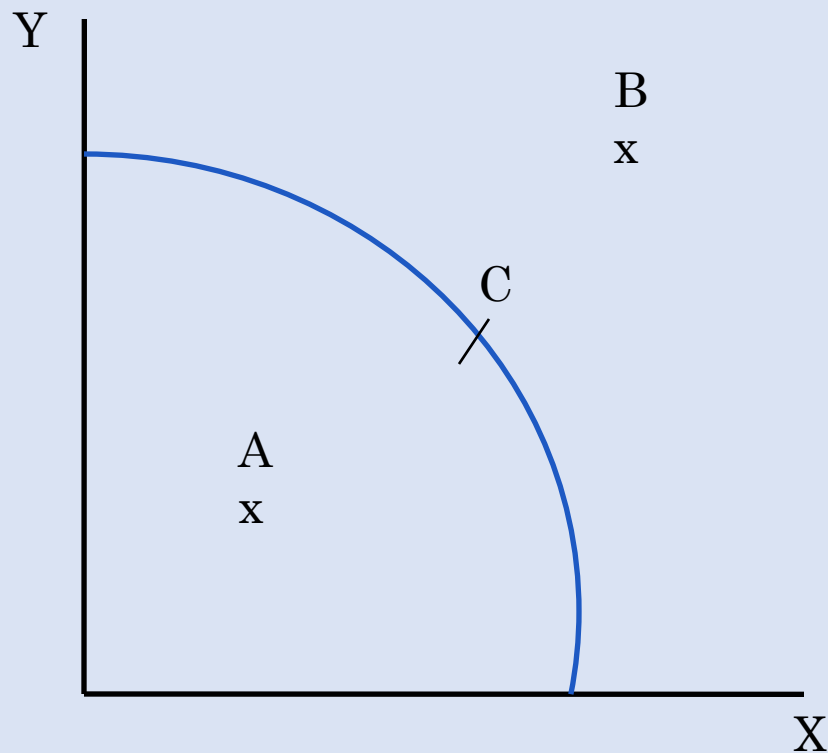

HRANICE PRODUKČNÍCH MOŽNOSTÍ

- Hranice produkčních možností souvisí s výrobou.
- Výrobní faktory každé země jsou omezené, můžeme je najít na hranici produkčních možností dané země, za kterou není schopna se za daných podmínek dostat.

HRANICE PRODUKČNÍCH MOŽNOSTÍ

Bod A – neefektivní (nevyužité zdroje).

Bod B – nedosažitelný.

Bod C – efektivní (všechny zdroje max. využity).

ROZDĚLOVÁNÍ A PŘEROZDĚLOVÁNÍ

- Mzda, renta, zisk či úrok – rozdělování – osoby zapojeny do první fáze hospodářského procesu.
- Ostatní osoby – stát.
- Přerozdělování – kdo získal peníze v procesu rozdělování musí část odvést do státní pokladny (daně, soc. a zdrav. pojištění).

SMĚNA

Směna – výměna, obchod.

SMĚNA

Směnný obchod (též *barterový obchod* či jen *barter*):

- je výměna zboží nebo služeb za jiné zboží nebo služby bez použití peněz, nebo při alespoň částečném započtení hodnoty zboží nebo služby jiným zbožím nebo službou.
- barterové obchody jsou považovány za nejzákladnější formu kompenzačních obchodů,
- před vynálezem peněz jako univerzálního prostředku směny bylo barterové obchodování jedinou možností, jak uskutečnit obchod.

SMĚNA

An 1874 newspaper illustration from *Harper's Weekly* showing a man engaging in barter by offering various farm produce in exchange for his yearly newspaper subscription.

SPOTŘEBA

Dělení spotřeby:

- Spotřeba konečná – konečný zákazník.
- Spotřeba výrobní – spotřeba firem.

Dělení spotřeby:

- Spotřeba jednorázová.
- Spotřeba dlouhodobá.

7.2 TRH A JEHO ZÁKONY

Trh:

- musí existovat, aby probíhala směna a naopak,
- první typ trhu byly řemeslné jarmarky, z kterých se vyvinuly obchody.

Definice:

- trh je sféra oběhu zboží,
- trh je oblast ekonomiky, ve které dochází k výměně zboží mezi ekonomické subjekty prostřednictvím směny,
- trh je místo, kde se setkává prodávající a nakupující, aby změnili zboží.

TRH A JEHO ZÁKONY

Zboží:

- takové výrobky, které jsou určeny ke směně,
- vlastností je směnná hodnota, za kterou se zboží směňuje,
- směnná hodnota v penězích je cena.

TRH A JEHO ZÁKONY

Peníze

Podstata peněz:

- zvláštní druh zboží, který zprostředkovává směnu,
- typy směny: prostá, rozvinutá, všeobecná, peněžní,
- penězi nazýváme vše, co je obecně přijímáno.

TRH A JEHO ZÁKONY

Funkce peněz:

- *prostředek směny* – tato úloha peněz je založena na ochotě všech ekonomických subjektů přijímat peníze jako úhradu závazků. V běžném životě plní tuto úlohu jednak oběživo (bankovky, mince), jednak tzv. depozitní neboli bankovní peníze, což jsou peníze na bankovních účtech – bezhotovostní styk.
- *zúčtovací jednotka* – schopnost peněz být mírou ocenění všech výrobků a služeb. Peníze jsou v této funkci společným jmenovatelem, na který je možné převést všechna různorodá zboží.
- *uchovatel hodnoty* – umožňuje přenos hodnoty v čase, tzn. do budoucna.

TRH A JEHO ZÁKONY

Formy peněz:

- hotovostní – mince, bankovky, státovky,
- bezhotovostní – depozita – na účtu.

Vznik a vývoj peněz:

- první naturální charakter – barterový obchod,
- drahé kovy,
- stříbro, zlato,
- bankovky, státovky .

TRH A JEHO ZÁKONY

Kolumbie – peso.
 Indonésie – rupia.
 Česká republika – česká koruna.
 Japonsko – jen.
 Velká Británie – libra.
 Polsko – zloty.
 Bulharsko – lev.
 Evropská unie – euro.
 Rusko – rubl.
 Čína – juan.
 Kamerun – frank.
 Švédsko – švédská koruna.
 Švýcarsko – frank.

Obrázek č. 2: Měny států.

Zdroj: <http://www.statnivlajky.cz>

TRH A JEHO ZÁKONY

TRH A JEHO ZÁKONY

Ochranné prvky bankovek – postup při kontrole bankovky

Bankovku vezměte do prstů

Bankovku prohlédněte proti světlu

Bankovku sklopte

zkontrolujte sou-
tiskovou značku

při pohybu bankovky se na
líci mění proměnlivá barva

zkontrolujte ochranný proužek
(mikrotext a měnící se barvu)

zkontrolujte
vodoznak

bankovkový
papír je
specifický
na dotyk

bankovka není hladká, na lící straně
by měl být hmatem citelný hlubotisk

v ornamentu na rameni portrétu je
skrytý obrazec s nominální hodnotou

vpravo na líci
je dvoubarevný
iridiscentní pruh

TRH A JEHO ZÁKONY

Padělané mince jde navíc jednoduše odhalit magnetem. Pravá mince se na magnet jednoduše přichytí.

Foto: Jakub Plíhal

TRH A JEHO ZÁKONY

Formy peněz – peněžní agregáty:

- M1 – hotovost, šeky, platební karty, BÚ – placení okamžitě,
- M2 – M1 + malá terminovaná depozita – krátkodobé účty,
- M3 – M2 + velká terminovaná depozita – dlouhodobé terminované účty,
- L – M3 + státní (likvidní) CP,
- D – L + dlouhodobé úvěry a dlouhodobé CP.
 - rozdělení peněz podle likvidnosti.

TRH A JEHO ZÁKONY

Zdrženlivost při utrácení

Opatrnost

Předvídavost

Vypočítavost

Zlepšení vlastní situace

Nezávislost

Podnikavost

Hrdost

Lakomství

Podněty ke spotřebě

Požitkářství

Neprozíravost

Štědrost

Přepočtení se

Marnivost

Marnostratnost

TRH A JEHO ZÁKONY

Typy trhu:

Podle územní působnosti:

- místní – určené zboží se prodává jen na jednom místě (krajové speciality, suvenýry),
- národní – se zbožím se obchoduje v rámci státu,
- světový – spojování trhu – globalizace.

Podle počtu zboží:

- dílčí – trh jednoho výrobku,
- agregátní – trh veškerého zboží (celkový trh).

TRH A JEHO ZÁKONY

Podle objektu trhu (s čím se obchoduje):

- trh statků a služeb,
- trh výrobních faktorů (práce, kapitál, půda, přírodní zdroje, technologie),
- trh peněz (monetární trh).

SUBJEKTY TRHU

Domácnost:

- nejmenší subjekt ekonomie,
- cílem je maximalizovat uživatele, nakupují na trhu statků a služeb,
- maximalizuje svůj užitek pro uspokojení potřeb.

SUBJEKTY TRHU

Firmy:

- cílem je maximalizovat zisk,
- firma nakupuje na trhu výrobních faktorů,
- prodává na trhu statků a služeb,
- maximalizují svůj zisk.

SUBJEKTY TRHU

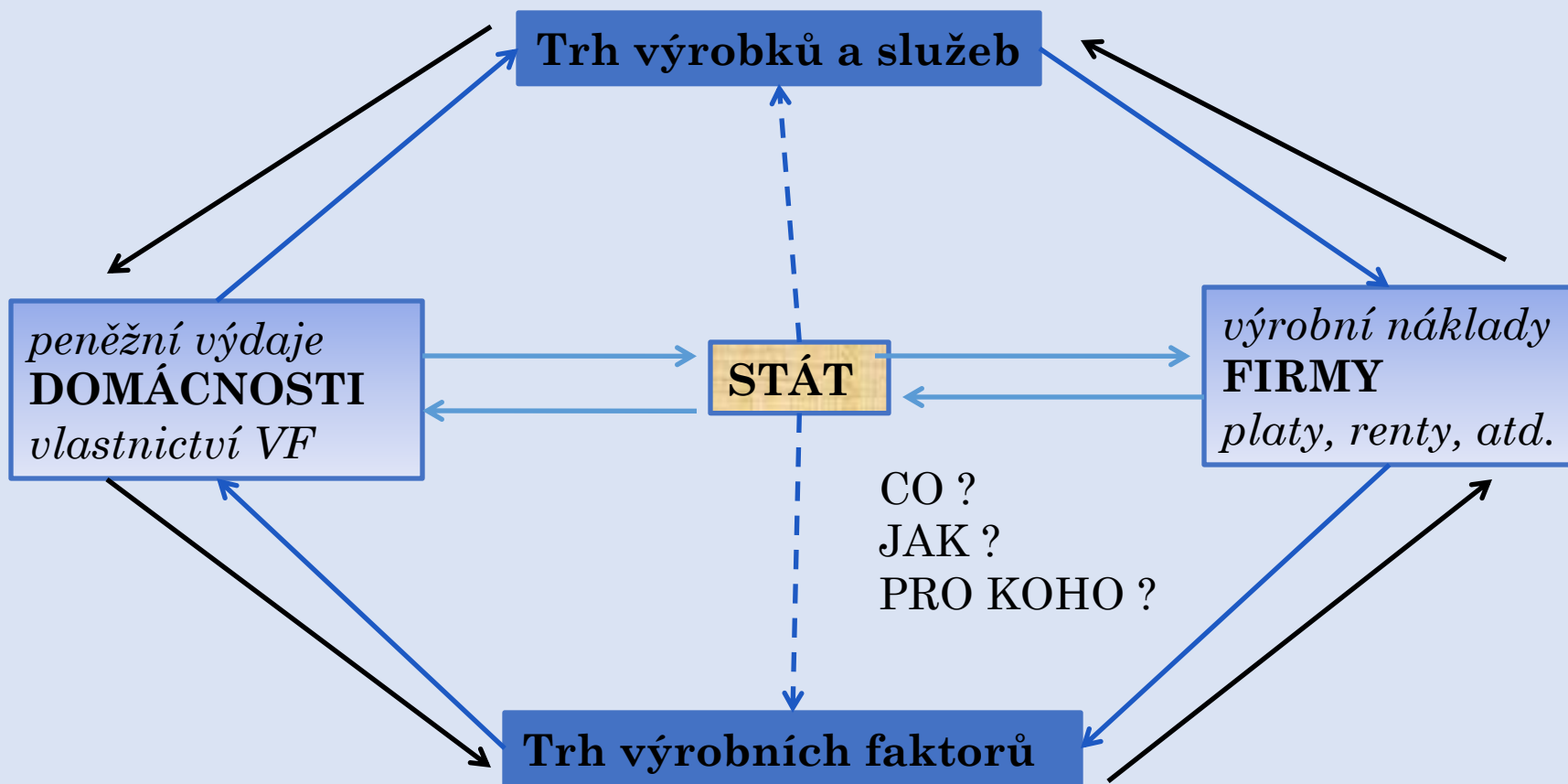
Stát :

- udržuje ekonomiku v rovnováze,
- cílem je stabilizovat ekonomiku,
- může nakupovat i prodávat na trhu statků a služeb.

SUBJEKTIVNOST – každý ekonomický subjekt se chová jinak.

SUBJEKTY TRHU

Národohospodářský koloběh.

—→ Peněžní tok
—→ Hmotný tok

POPTÁVKA (D)

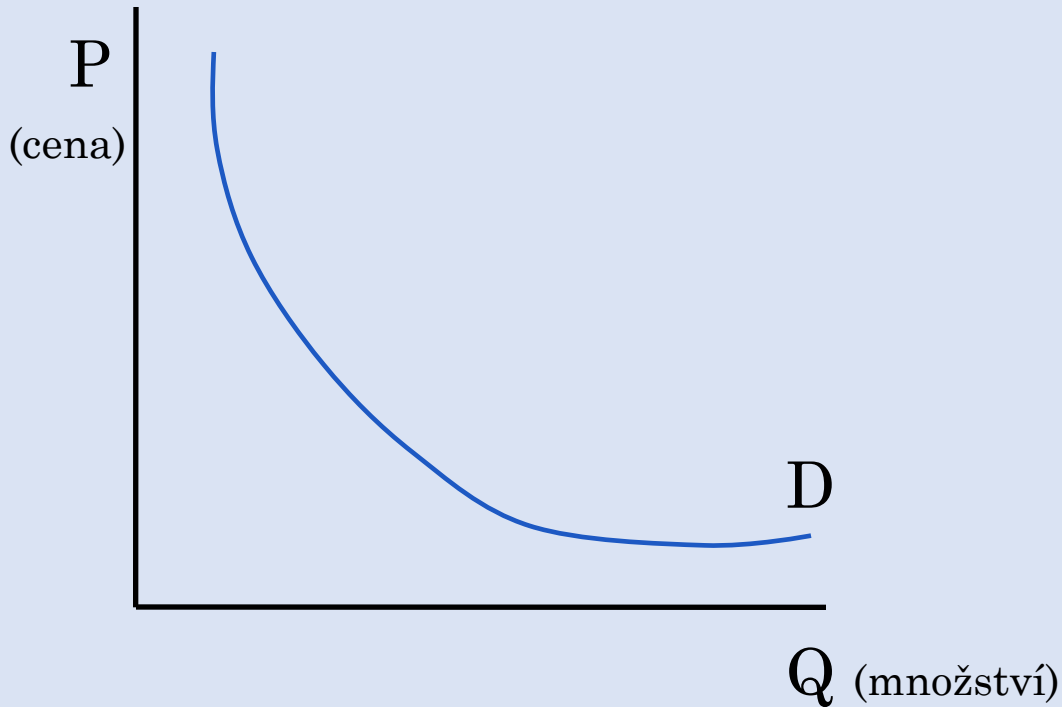
- souhrn zamýšlených koupí,
- dělíme ji do tří skupin:
 - individuální poptávka – poptávka jediného kupujícího,
 - dílčí – tržní poptávka – poptávka po jednom výrobku,
 - agregátní – celková poptávka – celková D v daném státě, tzn. souhrn všech koupí.

Efektivní koupěschopná poptávka – co si můžeme dovolit koupit.

Rozpočtové omezení – peníze, za které si můžeme koupit zboží.

POPTÁVKA (D)

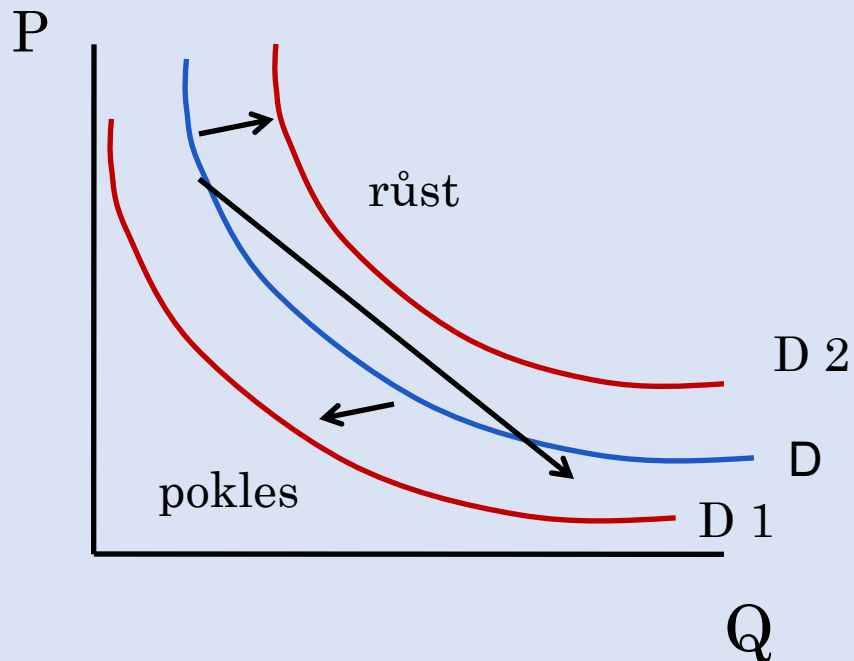
Zákon klesající D – při růstu ceny objem poptávky zboží klesá.

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POPTÁVKU

Faktory ovlivňující D (2 typy):

- faktory způsobující posunutí po křivce: (cena),
- faktory způsobující posun křivky: (důchod spotřebitele, velikost trhu, substitut, individuální preference, reklama).

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ POPTÁVKU

Změny ceny:

- když se zvýší ceny zboží, může dojít ke 2 efektům:
 - důchodový – pokud se zvýší cena, tak si můžeme koupit méně věcí, D klesá,
 - substituční – pokud se zvýší cena zboží, pak si ho nemohu koupit a proto si koupím substitut.

Giffenovy statky – po zvýšení ceny D neklesá; zboží, které uspokojuje zákl. potřeby – léky, elektřina, plyn (např. válka).

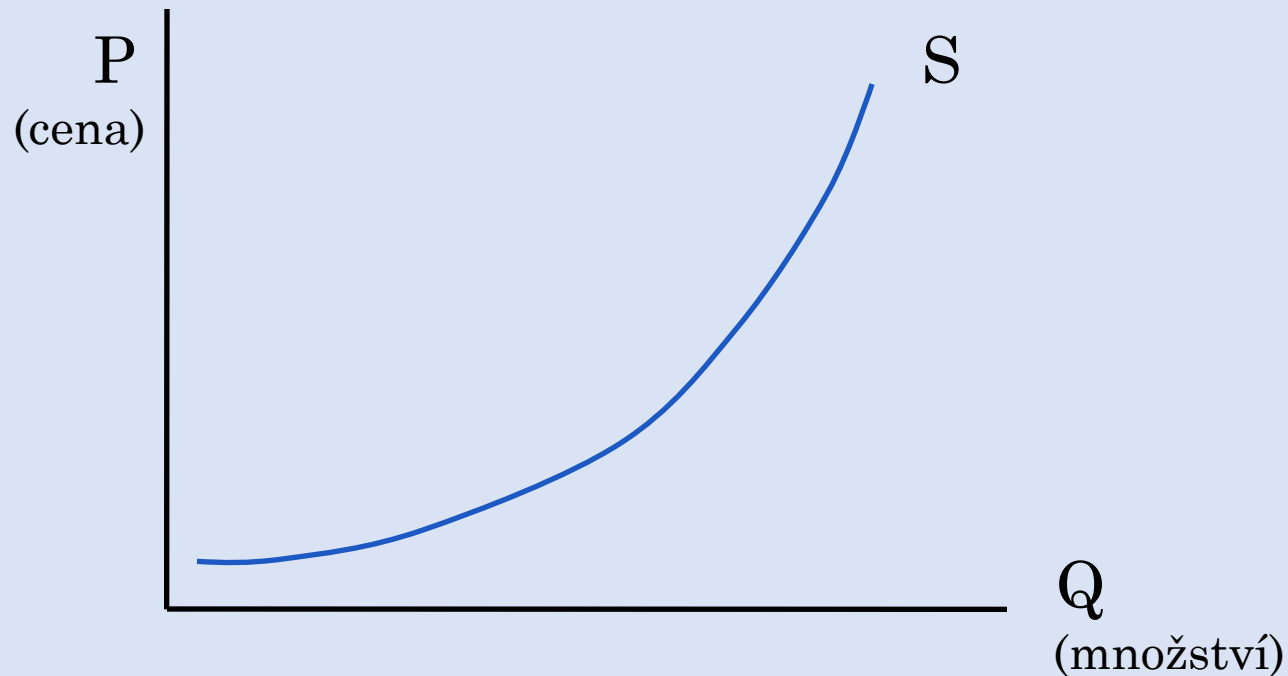

NABÍDKA (S)

- souhrn zamýšlených prodejů,
- dělíme ji do tří skupin:
 - individuální – S jednoho výrobku,
 - tržní-dílčí – S jednoho výrobku od různých prodejců,
 - agregátní-celková – souhrn všech zamýšlených prodejů.

NABÍDKA (S)

Zákon rostoucí nabídky – zvýšení ceny vyvolává růst nabízeného množství produkce (za vyšší cenu jsou výrobci ochotni více vyrobit).

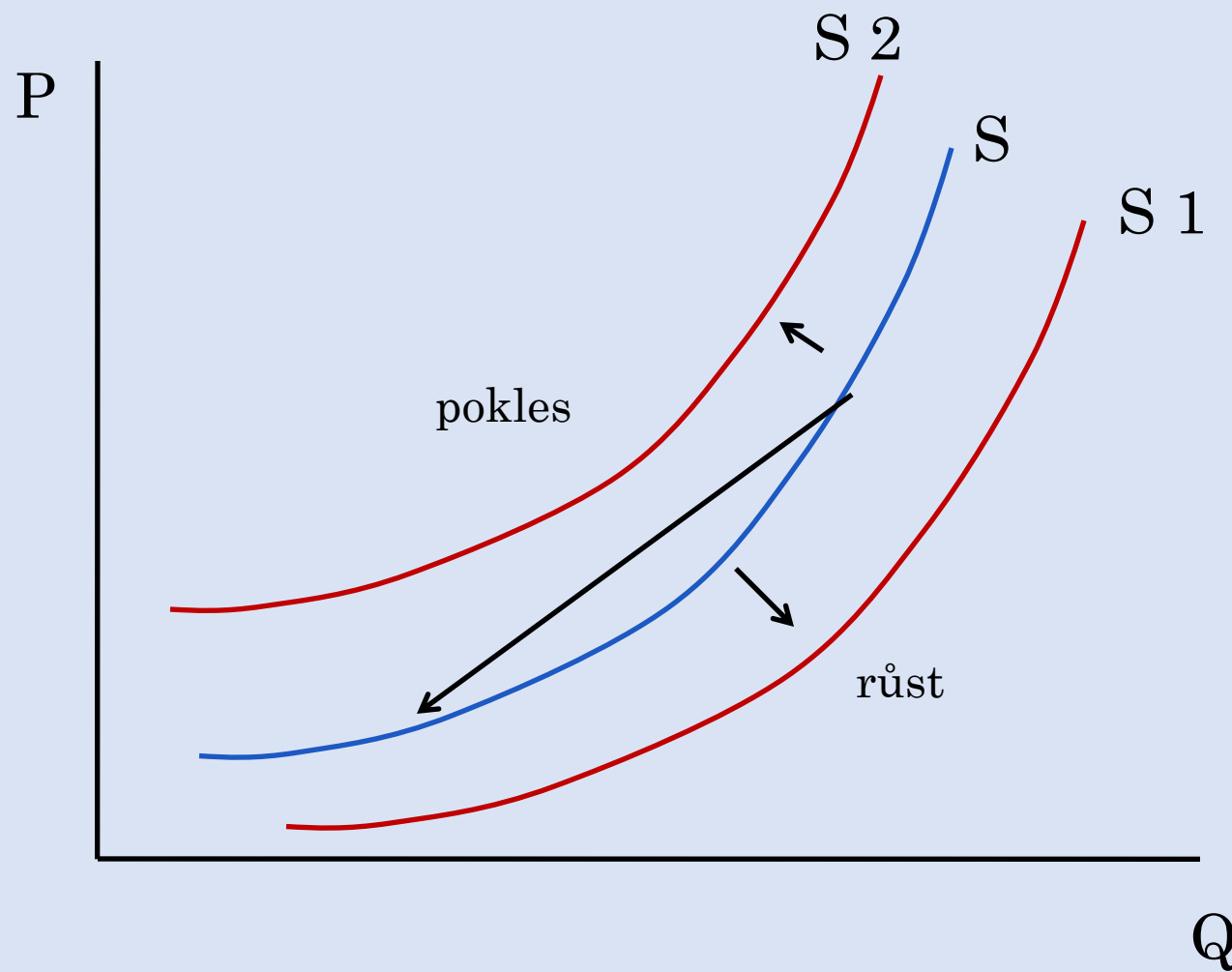
FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ NABÍDKU

Faktory ovlivňující nabídku:

- posun po křivce – cena způsobuje posun po křivce; když klesne cena, klesá objem nabízeného zboží,
- posun křivky – náklady výrobce (čím větší náklady, tím větší S), ceny substitutu (konkurence má levnější zboží, mě klesne S), organizace trhu (čím více konkurentu, tím má S klesá), specifické faktory (klíma, inovace, nové technologie, výroba imitací).

FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ NABÍDKU

ROVNOVÁŽNÁ CENA

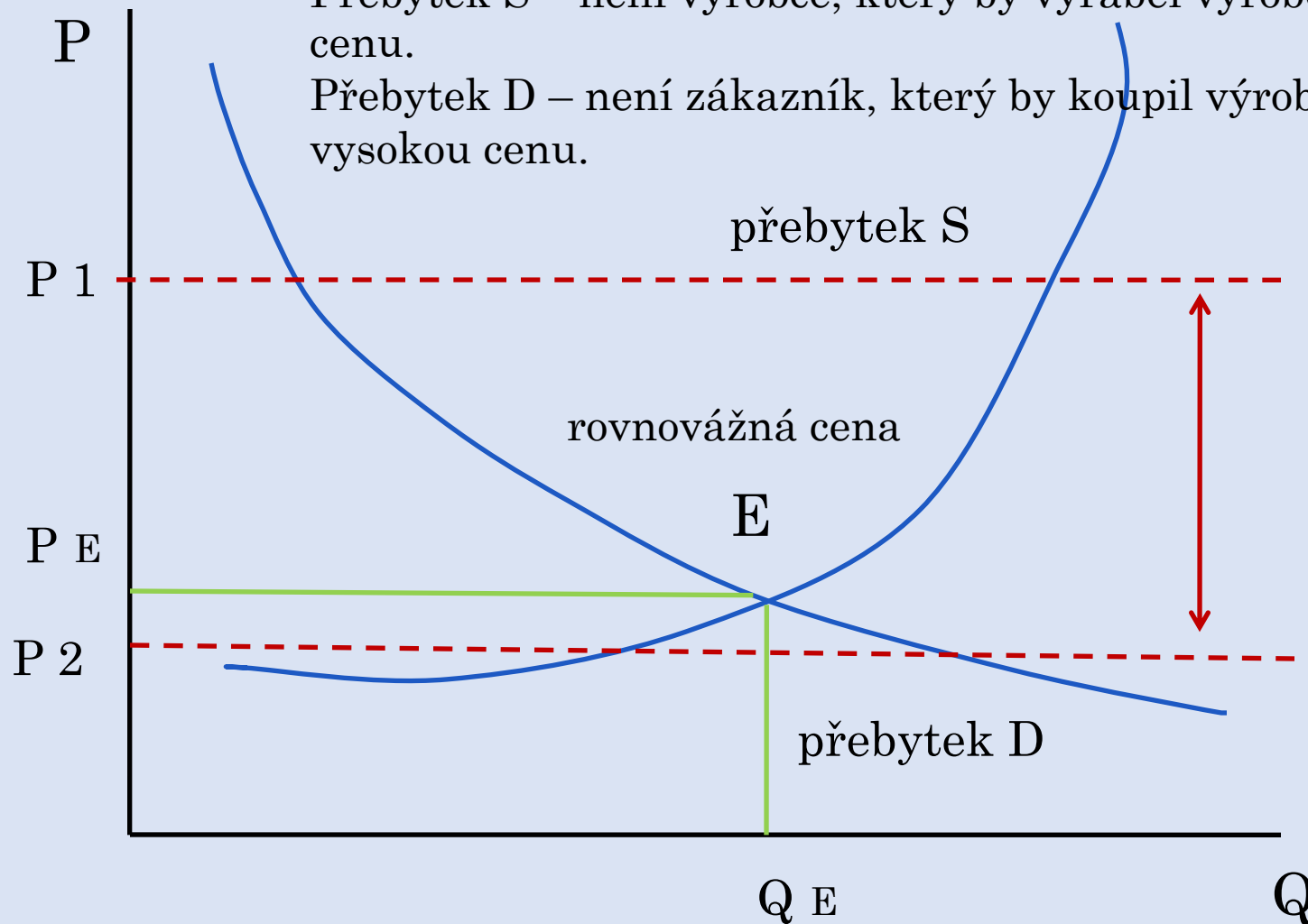
- trh je v rovnováze když D se rovná S ,
- trh se neustále snaží inklinovat k rovnováze, ale rovnováha je výjimečný krátkodobý jev, protože křivky se neustále pohybují,
- na trhu se většinou objevují dva jiné stavy:
 - přebytek S – není výrobce, který by vyráběl výrobek za nižší cenu,
 - přebytek D – není zákazník, který by koupil výrobek za vysokou cenu.

ROVNOVÁŽNÁ CENA

Přebytek S – není výrobce, který by vyráběl výrobek za nižší cenu.

Přebytek D – není zákazník, který by koupil výrobek za vysokou cenu.

TRŽNÍ SELHÁNÍ

- jev, kdy trh přestane fungovat efektivně, nedokáže dané situace vyřešit.

Důsledky trhu:

- ekonomické – promítne se přímo do ekonomiky, plýtvání zdrojů,
- sociální – důsledky trhu působí na obyvatele nerovnoměrným rozdělením důchodu,
- musí při nich zasahovat stát.

TRŽNÍ SELHÁNÍ

Druhy selhání:

- Existence nedokonalé konkurence (monopol, oligopol):
 - alespoň jeden nakupující či prodávající dokáže ovlivnit cenu ve svůj prospěch,
 - příčiny vzniku: nákladové podmínky (rostoucí výnosy, výnosy z rozsahu), bariéry konkurence (překážky vstupu: licence, patenty, och.známky), nedostatek informací.

TRŽNÍ SELHÁNÍ

- Externality:
 - vedlejší produkt výroby nebo spotřeby, které neprochází trhem:
 - např. pozitivní – dostanu něco, za co nezaplatím (např. budu mít dům vedle hlídaného objektu = tím pádem je hlídán i můj dům), nebo naopak negativní – je mi způsobena škoda a nedostanu za ni kompenzaci .

TRŽNÍ SELHÁNÍ

- Veřejné statky:
 - produkuje je veřejný sektor (veřejná osvětlení, povinná školní docházka, ochrana státu...)
 - 3 vlastnosti: *nedělitelnost* (veřejný statek se musí spotřebovat celý), *nerivalita* (spotřebitelé si nekonkurují při spotřebě statku), *nevylučitelnost* ze spotřeby (žádného spotřebitele nemůžeme vyloučit z užívání veřejného statku).

TRŽNÍ SELHÁNÍ

- Společná vlastnická práva:
 - pokud něco patří všem, pak se s tím více plýtvá, než kdyby to vlastnila jedna osoba.
- Asymetrie informací:
 - jeden ekonomický subjekt má více informací než druhý (např. vlastník a manager).

